

कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समिति
कालीमाटी, काठमाण्डौ ।

“बजार अनुगमन कार्यविधी, २०७६”

प्रस्तावना: कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समितिका स्टलहरुको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरुस्त, समयसापेक्ष एवं प्रभावकारी एवं समिति अन्तर्गत सञ्चालित फलफूल तथा तरकारी बजारहरुको विकास तथा प्रबर्द्धन गर्दै कृषि व्यवसायी तथा कृषि वस्तुहरुको कारोवारलाई मर्यादित र व्यवस्थित गर्न बान्छनिय भएकोले,

कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास तथा सञ्चालन नियमावली, २०६० को नियम ३२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी समितिले यो कार्यविधी बनाएको छ ।

परिच्छेद-१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यो कार्यविधीको नाम “बजार अनुगमन कार्यविधी, २०७६” रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधी तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्कोअर्थ नलागेमा यस कार्यविधीमा:-
  - (क) “कृषिवस्तु” भन्नाले कृषि क्षेत्रबाट उत्पादित फलफूल, तरकारी मसला जन्य सामग्री तथा माछा जस्ता ताजा वा नाशवान वस्तुसम्झनु पर्छ ।
  - (ख) “समिति” भन्नाले कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समिति सम्झनु पर्छ । यस शब्दले समितिको कार्यालयलाई समेत जनाउँछ ।
  - (ग) “बजार” भन्नाले कृषि वस्तु र तोकिए वमोजिमका अन्य कृषि वस्तुको कारोवार गर्ने स्थान सम्झनु पर्दछ ।
  - (घ) “बजार क्षेत्र” भन्नाले कृषि वस्तुको खरीद, विक्री, भण्डारण आदिका लागि समितिले तोकेको क्षेत्र सम्झनु पर्छ ।
  - (ङ) “कारोवार” भन्नाले बजार क्षेत्र भित्र कृषि वस्तु अन्य कृषि वस्तुको खरीद, विक्री, भण्डारण, नापतौल, ढुवानी र यी कुराहरु सँग सम्बन्धित क्रियाकलाप सम्झनु पर्दछ ।
  - (च) “व्यवसायी” भन्नाले समितिबाट इजाजत पत्र प्राप्त व्यवसायी सम्झनु पर्छ ।
  - (छ) “तोकिए” वा “तोकिए वमोजिम” भन्नाले समितिले तोकेको वा तोकिए वमोजिम सम्झनु पर्दछ ।
  - (ज) “स्टल” भन्नाले कृषि वस्तुको कारोवार गर्नको लागि समितिद्वारा निर्माण गरिएको स्टल सम्झनु पर्छ ।
  - (झ) “नियमावली” भन्नाले कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास तथा संचालन नियमावली, २०६० सम्झनु पर्दछ ।

- (ज) "गोदाम" भन्नाले समितिले कृषि वस्तु र संरक्षित संकलनका लागि, उपलब्ध गराइने कोठा वा स्थान सम्झनु पर्दछ ।
- (ट) "साझा सहकारी संघ-संस्था र समूह" भन्नाले प्रचलित कानून अनुसार दर्ता भएका साझा, सहकारी संघ, संस्था र समूह सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले कृषि सहकारी तथा कृषक समूहलाई समेत जनाउछ ।
- (ठ) "कृषक प्रतिनिधि" भन्नाले समितिको गठन आदेश बमोजिम समितिमा इजाजत पत्र व्यवसायीको कृषकको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने समिति सदस्य सम्झनु पर्दछ ।
- (ड) "व्यवसायी प्रतिनिधि" भन्नाले समितिको गठन आदेश बमोजिम "समिति" मा व्यवसायीको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने समिति सदस्य सम्झनु पर्दछ ।
- (ढ) "अनुगमन टोली" भन्नाले समितिले गठन गरेको बजार अनुगमन टोली सम्झनु पर्दछ ।
- (ण) "परिवार" भन्नाले समितिका इजाजत प्राप्त व्यक्तिसँग सँगै बस्ने तथा निज आफैले पालन पोषण गर्नु पर्ने पति, पत्नी, छोरा, अविवाहिता छोरी, धर्मपुत्र, अविवाहित धर्मपुत्री, बाबु, आमा वा सौतनी आमा, सगोलको दाजुभाइ तथा अविवाहित दिदी बहिनी सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले पुरुष इजाजत प्राप्त व्यवसायीको हकमा निजको बाजे, वज्यै तथा महिला इजाजत प्राप्त व्यवसायीको हकमा निजको सासु, ससुरालाई समेत जनाउनेछ ।

परिच्छेद -२

बजार अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था

३. व्यवसायीको आचरण: समितिको बजार परिसर भित्र हुने कृषि वस्तुहरुको कारोवारलाई मर्यादित, उपभोक्ता मैत्री तथा कृषक मैत्री बनाउन देहाय बमोजिमको आचरण पालना गर्नु पर्नेछ:-
- (क) व्यवसायीले अनुशासनमा रही समितिले तोकिदिएको निर्देशन इमान्दारी र तत्परताका साथ पालना गर्नु पर्नेछ ।
- (ख) अनुगमनमा खटिने कर्मचारीहरु प्रति उचित व्यवहार गर्नु पर्नेछ ।
- (ग) व्यवसायीले समितिको कामकाजमा आँच आउने, समितिको आन्तरिक सुरक्षा र वैमनस्य उत्पन्न गराउने वा दुर्भावना फैलाउने गरी वा कुनै अपराधलाई प्रश्रय हुने गरी प्रदर्शन गर्न, कारोवार बन्द गर्न वा सो कार्य गर्ने उद्देश्यले अरुलाई उक्साउनु हुँदैन ।
- (घ) समितिसँग स्टल/पसल सम्झौता गरी लिने व्यवसायीले कारोवार छोडी जाँदा वा स्टल पसल रद्द गरिएको अवस्थामा समितिलाई वरवुझारथ गर्नु पर्नेछ साथै समितिलाई तिर्न बुझाउनु पर्ने बाँकी रकम भुक्तानी गर्नु पर्ने र नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने कर फरफारक गरेको हुनु पर्नेछ ।
- (ड) समितिसँग स्टल/पसल सम्झौता गरी लिने व्यवसायीहरुले समितिसँग गरेको सम्झौताका शर्तहरु र समितिका नियमावलीहरुमा भएको व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्नु पर्नेछ ।
- (च) व्यावसायी, आपूर्तिकर्ताहरुले आफुले खरीद विक्री गर्दा विल विजक जारी गर्नु पर्नेछ ।

(छ) व्यावसायी तथा आपूर्तिकर्ताहरूले सामान लिई बजार भित्र प्रवेश गराउँदा समितिको इन्ट्री पोष्टमा अनुसूचि-१ बमोजिमको फाराम भरी अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४. व्यवसायीको परिचय-पत्र तथा सहायक सम्बन्धी व्यवस्था: स्टलहरूको अनाधिकृत प्रयोग वा पुन भाडामा लगाउन निरुत्साहित गर्न समितिले निम्नानुसारको व्यवस्था गर्ने छ ।

- (१) इजाजतपत्र प्राप्त व्यवसायी/सहायक कर्मचारी/परिवारका सदस्यले समितिले उपलब्ध गराएको फोटो सहितको परिचय-पत्र लगाई व्यवसाय गर्नु पर्नेछ ।
- (२) कारोवारको आधारमा ईजाजत प्राप्त व्यवसायीले बढिमा १ जना सहायक कर्मचारी राख्न पाउने छ ।
- (३) बजारमा भरीया मजदुरहरूले परिचय-पत्र लिनु पर्ने छ ।
- (४) परिचय-पत्र विहिन अनधिकृत व्यक्तिहरू बिक्री वितरणमा संलग्न देखिएमा स्वत भाडामा लगाएको मानिने छ ।

५. व्यवसायीहरूले मूल्यसूचि राख्ने सम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिको बजार परिसर भित्र हुने कृषि वस्तुहरूको कारोवारलाई पारदर्शी तथा उपभोक्ता/कृषक मैत्री बनाउन समितिले तोकेको ढाँचामा व्यावसायीहरूले आफ्नो पसल/स्टलमा मूल्यसूचिको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । साथै यस्तो मूल्यसूचि मूल्यमा अन्तर आउनासाथ अध्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।

(२) समितिको बजार क्षेत्रमा मूल्य सूचना बोर्ड राखिने छ जसमा उपलब्ध कृषि उपजहरूको अधिकतम र न्यूनतम थोकमूल्य विहान ४ वजे देखि ७:३० वजेसम्मको मूल्यलाई आधार मानी सम्प्रेषित गरिनेछ । खुद्रा कारोवारको समेत खुद्रा मूल्य सूची सम्प्रेषित गरीने छ ।

६. बजार अनुगमन टोली गठन: (१) समितिको बजार परिसर भित्र कृषि वस्तुहरूको कारोवारलाई व्यवस्थित, मर्यादित, प्रतिस्पर्धि, पारदर्शी, गुणस्तरयुक्त, नापतौलमा एकरूपता, विलविजकको प्रयोग, स्टलको अनाधिकृत प्रयोग वा पुन भाडामा लगाउन निरुत्साहित गर्न नियमित एवं आकस्मिक अनुगमनको लागि समितिले बजार अनुगमन टोली गठन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने अनुगमन टोलीमा देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरू रहनेछन्:-

(क) समितिको सहायक कार्यकारी निर्देशक	संयोजक
(ख) कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको अधिकृत प्रतिनिधि	सदस्य
(ग) स्थानीय सुरक्षा निकाय (नेपाल प्रहरी) को प्रतिनिधि	सदस्य
(घ) समितिले तोकेको समिति सदस्य	सदस्य
(ङ) समितिको वरिष्ठ बजार संचालक अधिकृत	सदस्य सचिव

(३) अनुगमन टोलीमा संयोजक र सदस्य सचिव सहित कम्तीमा ३ (तीन) जना प्रतिनिधि संलग्न भइ बजार अनुगमन सम्बन्धी कार्य गर्न सक्नेछन् ।

(४) समितिको बजार संचालन शाखाले मासिक रूपमा तोकिएको ढाँचामा बजार अनुगमनको प्रतिवेदन कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(छ) व्यावसायी तथा आपूर्तिकर्ताहरूले सामान लिई बजार भित्र प्रवेश गराउँदा समितिको इन्ट्री पोष्टमा अनुसूचि-१ बमोजिमको फाराम भरी अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४. व्यवसायीको परिचय-पत्र तथा सहायक सम्बन्धी व्यवस्था: स्टलहरूको अनाधिकृत प्रयोग वा पुन भाडामा लगाउन निरुत्साहित गर्न समितिले निम्नानुसारको व्यवस्था गर्ने छ ।

- (१) इजाजतपत्र प्राप्त व्यवसायी/सहायक कर्मचारी/परिवारका सदस्यले समितिले उपलब्ध गराएको फोटो सहितको परिचय-पत्र लगाई व्यवसाय गर्नु पर्नेछ ।
- (२) कारोवारको आधारमा ईजाजत प्राप्त व्यवसायीले बढिमा १ जना सहायक कर्मचारी राख्न पाउने छ ।
- (३) बजारमा भरीया मजदुरहरूले परिचय-पत्र लिनु पर्ने छ ।
- (४) परिचय-पत्र विहिन अनधिकृत व्यक्तिहरू बिक्री वितरणमा संलग्न देखिएमा स्वत भाडामा लगाएको मानिने छ ।

५. व्यवसायीहरूले मूल्यसूचि राख्ने सम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिको बजार परिसर भित्र हुने कृषि वस्तुहरूको कारोवारलाई पारदर्शी तथा उपभोक्ता/कृषक मैत्री बनाउन समितिले तोकेको ढाँचामा व्यावसायीहरूले आफ्नो पसल/स्टलमा मूल्यसूचिको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । साथै यस्तो मूल्यसूचि मूल्यमा अन्तर आउनासाथ अध्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।

(२) समितिको बजार क्षेत्रमा मूल्य सूचना बोर्ड राखिने छ जसमा उपलब्ध कृषि उपजहरूको अधिकतम र न्यूनतम थोकमूल्य विहान ४ वजे देखि ७:३० वजेसम्मको मूल्यलाई आधार मानी सम्प्रेषित गरिनेछ । खुद्रा कारोवारको समेत खुद्रा मूल्य सूची सम्प्रेषित गरीने छ ।

६. बजार अनुगमन टोली गठन: (१) समितिको बजार परिसर भित्र कृषि वस्तुहरूको कारोवारलाई व्यवस्थित, मर्यादित, प्रतिस्पर्धि, पारदर्शी, गुणस्तरयुक्त, नापतौलमा एकरूपता, विलविजकको प्रयोग, स्टलको अनाधिकृत प्रयोग वा पुन भाडामा लगाउन निरुत्साहित गर्न नियमित एवं आकस्मिक अनुगमनको लागि समितिले बजार अनुगमन टोली गठन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने अनुगमन टोलीमा देहाय बमोजिमका पदाधिकारीहरू रहनेछन्:-

(क) समितिको सहायक कार्यकारी निर्देशक	संयोजक
(ख) कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको अधिकृत प्रतिनिधि	सदस्य
(ग) स्थानीय सुरक्षा निकाय (नेपाल प्रहरी) को प्रतिनिधि	सदस्य
(घ) समितिले तोकेको समिति सदस्य	सदस्य
(ङ) समितिको वरिष्ठ बजार संचालक अधिकृत	सदस्य सचिव

(३) अनुगमन टोलीमा संयोजक र सदस्य सचिव सहित कम्तीमा ३ (तीन) जना प्रतिनिधि संलग्न भइ बजार अनुगमन सम्बन्धी कार्य गर्न सक्नेछन् ।

(४) समितिको बजार संचालन शाखाले मासिक रूपमा तोकिएको ढाँचामा बजार अनुगमनको प्रतिवेदन कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

७. बजार अनुगमन टोलीको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) दफा ६ को उपदफा (१) बमोजिम गठित बजार अनुगमन टोलीले देहाय अनुसारका कार्यहरू गर्नुपर्नेछ ।

- (क) बजार अनुगमनको पूर्व कार्ययोजना र मासिक कार्यतालीका बनाई स्विकृतिको लागि समितिमा पेश गर्ने,
- (ख) स्विकृत कार्ययोजना बमोजिम नियमित रूपमा बजार अनुगमन गर्ने र आवश्यकता बमोजिम आकस्मिक अनुगमन गर्ने ।
- (ग) व्यवसायीले नियामक निकायबाट कानुन बमोजिम प्रदान गरिने गरेको व्यवसाय दर्ता प्रमाण-पत्र, स्थायी लेखा नम्बर (PAN) को प्रमाण-पत्र लगायतका आवश्यक कागजातहरू लिएको छ/छैन हेर्ने । साथै प्रमाणपत्र नियमिति रूपमा नविकरण भए/नभएको हेर्ने । प्रमाणपत्र नलिएको वा नविकरण गरेको नदेखिएमा बढीमा ७ दिन भित्र सो कार्य गरी कार्यालयमा पेश गर्न लिखित निर्देशन दिने ।
- (घ) व्यावसायिले आफ्नो व्यवसायको साइनबोर्ड राखेको छ/छैन हेर्ने । नराखेको भए ३ दिनभित्रमा राखि कार्यालयमा जानकारी दिन लिखित निर्देशन दिने ।
- (ङ) समितिसंग इजाजत लिई कारोवारमा संलग्न व्यावसायिहरूले सम्झौताका शर्तहरू र नियमावलीमा भएका व्यवस्थाहरू पूर्णरूपले परिपालन गरे नगरेको अनुगमन गर्ने ।
- (च) व्यावसायीहरूले सामानको खरिद/विक्रि गर्दा विल विजक जारी गरेको छ/छैन अनुगमन गर्ने । नराखेको भए ३ दिन भित्रमा राखि कार्यालयमा जानकारी दिन लिखित निर्देशन दिने ।
- (छ) व्यावसायीले आ आफ्नो पसल/स्टलमा मूल्य सूचि राखेको छ/छैन अनुगमन गर्ने । नराखेको भए ३ दिन भित्रमा राखि कार्यालयमा जानकारी दिन लिखित निर्देशन दिने ।
- (ज) कृषि वस्तुको परिमाण, मूल्य, गुणस्तर र तौल ठिक छ/छैन हेर्ने, सो नभएमा ३ दिन भित्रमा सुधार गर्न लिखित निर्देशन दिने ।
- (झ) व्यावसायी वा कृषि वस्तु आपूर्तिकर्ताले निर्धारित स्थानमा सामान राखी कारोवार गरेको छ/छैन अनुगमन गर्ने ।
- (ञ) व्यावसायी वा कृषि वस्तु आपूर्तिकर्ताले अनुसूचि-१ बमोजिमको फाराम भरी इन्ट्री पोष्टमा पेश गरे नगरेको अनुगमन गर्ने ।
- (ट) समितिले निर्णय गरी लागु गरेका सर्त तथा नीति नियमहरूको पूर्ण पालना भए नभएको अनुगमन गर्ने । समितिसंग भएको सम्झौता, समितिको नियमावली र निर्णयहरूको उलंघन व्यवस्थापनबाट दिईएको निर्देशनहरूको पालन भएको नपाईएमा तत्काल परिपालनाको लागी निर्देशन दिने, सचेत गराउने र सो गर्दा समेत अटेर गरेमा तत्काल जरिवाना गर्ने र पसल/स्टल खरेजीको सिफारिस गर्ने ।
- (ठ) अनुगमन टोलीमा खटिएका कर्मचारीहरूलाई सहयोग गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य रहने छ । यदि कोही कसैबाट अमर्यादित, अभद्र व्यवहार वा हुल हुज्जतमा उत्रेमा कानुन बमोजिम कारवाहीको लागि कार्यकारी निर्देशक समक्ष सिफारिस गर्ने ।
- (ड) समितिबाट समय-समयमा दिइएका निर्देशन एवं आदेश बमोजिमका कामहरू गर्ने
- (ढ) बजार अनुगमन प्रतिवेदन सोहि दिन बजार सञ्चालन शाखामा पेश गर्न पर्नेछ ।

- (ग) अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी, पारदर्शी एवं निष्पक्ष बनाउन अनुगमन टोलीले आवश्यकता अनुसार बोर्ड सदस्य, सुरक्षा निकाय वा अन्य सम्बन्धित सरकारी निकायको समेत सहयोग लिन सक्नेछ ।
- (त) अनुगमन टोलीले अनुगमन प्रतिवेदन आवश्यक कारवाहीको लागि कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । कार्यालयले कारवाही गरिएको एक प्रति सम्बन्धित व्यावसायीको फाइलमा रेकर्डको लागि राखिने छ ।
- (थ) अनुगमन कार्यको समिक्षा गरी अझ प्रभावकारी बनाउन कार्यकारी निर्देशकको संयोजकत्वमा अनुगमनमा संलग्न कर्मचारीहरूको बैठक बसी समस्या समाधान गर्न पहल गरिनेछ ।

२. बजार अनुगमन गर्न बजार संचालन शाखालाई लिखित कार्य विवरण तोक्नु पर्नेछ । सोही आधारमा बजार अनुगमन टोलीले बजार अनुगमन सम्बन्धी कार्य गर्नेछ ।

३. अनुगमन टोलीले अनुगमन गर्दा समितिले तोकिएको भत्ता उपलब्ध गराईनेछ ।

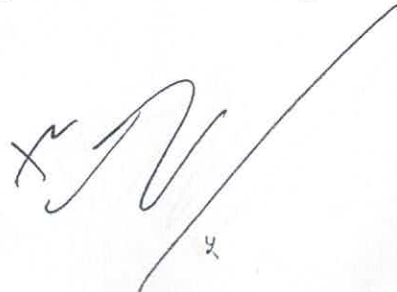
तर यसरी तोक्दा महिनामा दुई पटक भन्दा बढि नहुने गरी तोक्नु पर्नेछ ।

८. आकस्मिक निरीक्षण/अनुगमन गर्न सक्ने: (१) कसैले अनुचित व्यापारिक वा व्यवसायजन्य क्रियाकलाप गरिरहेको, बजारमा एकाधिकार कायम गरी वा अन्य कुनै तरिकाबाट कृषि जन्य वस्तु वा सेवाको मूल्य वा आपूर्ति व्यवस्थालाई प्रभावित पार्ने काम गरिरहेको वा समितिसँग गरेको सम्झौता, समितिको नियमावली तथा निर्णयहरू विपरितका काम, कारवाही गरिरहेको छ भन्ने लागेमा वा त्यस्ता कुराका सम्बन्धमा कुनै संचार माध्यम वा कुनै उजूर मार्फत वा कुनै निगरानी गर्ने निकाय मार्फत सूचना आएमा समितिले तत्काल अनुगमन तथा जाँचबुझ गर्न गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन गर्दा समितिले छुट्टै अनुगमन तथा जाँचबुझ टोली गठन गर्न वा यसै निर्देशिका बमोजिम गठन भएको अनुगमन टोली वा निरीक्षण अधिकृतलाई तोक्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको टोली वा निरीक्षण अधिकृतले अनुगमन वा जाँचबुझ गर्दा कुनै तरिकाबाट कृषि जन्य वस्तु वा सेवाको मूल्य वा आपूर्ति व्यवस्थालाई प्रभावित पार्ने काम गरिरहेको वा समितिसँग गरेको सम्झौता, समितिको नियमावली तथा निर्णयहरू विपरितका काम गरी गरिरहेको पाइएमा तत्काल त्यस्तो कार्य गर्न रोक लगाइने छ यदि रोक लगाउँदा पनि अटेर गरेमा तत्काल जरिवाना सहित सचेत गराउने छ र नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम पसल/स्टल खारेजको सिफारिस गर्नेछ ।

९. निरीक्षण अधिकृत तोक्ने: (१) समितिको बजार परिसर भित्र कृषि वस्तुहरूको कारोवारलाई व्यवस्थित, मर्यादित, प्रतिस्पर्धि, गुणस्तरयुक्त, नापतौलमा एकरूपता, मूल्यमा पारदर्शिता, विलविजकको प्रयोग, स्टलको

अनाधिकृत प्रयोग वा पुनः भाडामा लगाउन निरुत्साहित गर्न नियमित एवं आकस्मिक अनुगमनको लागि समितिले बजार निरीक्षण अधिकृत तोक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निरीक्षण अधिकृत तोक्दा समितिको बजार संचालन शाखाको प्रमुख वा वा सो भन्दा माथिल्लो तहको अधिकृत कर्मचारीलाई तोक्नु पर्नेछ ।

१०. निरीक्षण अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिमको निरीक्षण अधिकृतले समितिको मौजुदा नियमावली, समितिसँगको सम्झौता तथा निर्णय/निर्देशन विपरित कार्यहरू जस्तै मिसावट गर्ने, कम नापतौल गर्ने, बालश्रम प्रयोग गर्ने, सडेगलेको अखाद्य वस्तु बेचबिखन गर्ने, जथाभावी फोहर फर्काउने, रंग लगाएको वस्तु बेचबिखन गर्ने, सडक पेटिमा जथाभावी सामान राख्ने/तोकिएको स्थान भन्दा बाहिर सामान राख्ने, मूल्य सूचि नराख्ने, खरीद/विक्रिको विल विक्रक नराख्ने, प्रवेशद्वारमा विवरण नबुझाउने, इजाजत नभएका कृषि वस्तु आपूर्ति गर्ने व्यवसायीहरूलाई सचेत गराउने, जरीवाना गर्ने वा यस्तो कार्य तीन पटकसम्म पनि दोहोर्न्याएमा बजार प्रवेशमा रोक लगाउन वा ईजाजत खारेजी तर्फ कारवाहि अगाडि बढाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निरीक्षण अधिकृतले गरेको काम कारवाही समबन्धी प्रतिवेदन ७ (सात) दिन भित्र कार्यकारी निर्देशक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । यसरी गरिएको सूचक अनुसारको अनुगमन विवरणलाई मासिक रूपमा अनुसूचि-३ बमोजिमको ढाँचामा कम्पाइलेशन गरी कार्यकारी निर्देशक समक्ष पेन गर्नु पर्नेछ ।

(३) निरीक्षण अधिकृतले अनुगमन वा निरीक्षणको सिलसिलामा व्यवसायी, आपूर्तिकर्ता, ढुवानीकर्ता वा भरिया मजदुर वा अन्य बजार प्रयोगकर्तालाई तत्काल कुनै आदेश दिन उपयुक्त देखिएमा त्यस्तो आदेश दिन वा उपयुक्त सम्झौता अन्य कार्य गर्न सक्नेछ । निरीक्षण अधिकृतले गरेको त्यस्तो आदेशको अटेर गरी परिपालना नगरेमा निरीक्षण अधिकृतले त्यस्तो कार्यको नियन्त्रण गर्न, नियमानुसार जरिवाना गर्न, बजार परिसरमा रोक लगाउन समेत सक्नेछ ।

(४) निरीक्षण अधिकृतले अनुगमन वा निरीक्षणको सिलसिलामा गुणस्तरहिन वा विषादी देखिएको कृषि वस्तु भेटिएमा तत्काल नियन्त्रणमा लिई नष्ट गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको तोकिएको निरीक्षण अधिकृतले अनुगमन तथा कारवाही गर्दा अनुगमन टोलीलाई दिईएको अधिकार समेत प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

११. गानासो/उजुरी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कुनैपनि व्यक्तिले समितिको नियमावली, निर्देशिका, सम्झौता तथा समितिका निर्णयहरू विपरित व्यापारिक तथा अन्य कृषि कलापहरू गरेको भनि बजार निरीक्षण अधिकृत, अनुगमन टोली, कार्यकारी निर्देशक वा समितिमा मौखिक वा लिखित सूचना वा उजुरी दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको उजुरी वा सार्वजनिक संचार माध्यमबाट प्राप्त सूचनालाई समेत उजुरीको रूपमा ग्रहण गरीनेछ ।

५

X

(३) कृषकहरुले सामानको उचित रकम नपाएको, बजारकर्ता/उपभोक्ता/किसान/अन्य व्यक्तिलाई जथाभावी गाली गलौज गरेको, अनुचित व्यवहार गरेको, कारोवारमा कैफियत गरेको गुनासो अनुगमन टोली वा निरीक्षण अधिकृत समक्ष आएमा सम्बन्धित पक्ष बीच छलफल गरी दोषी ठहरिएकोलाई (आवश्यकतानुसार) प्रचलित ऐन कानून अनुसार कारवाही गर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको उजुरी वा अन्य कुनै सरकारी निकायबाट अनुगमनको लागि लेखि आएमा सोलाई समेत उजुरीको रूपमा ग्रहण गरी बजार अनुगमन टोलीले अनुगमन तथा निरीक्षण गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा व्यावसायी वा अन्य सेवा प्रदायकले प्रचलित नियम, कानून वा मापदण्ड विपरित व्यापारिक कृयाकलाप गरेको पाईएमा तत्काल कारवाही चलाउनु पर्नेछ ।

(६) समितिको कार्यालयमा बजार व्यवसायसँग सम्बन्धित व्यक्तिहरुको गुनासो सुन्ने अधिकारी र उजुरी पेटिकाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद—३

अनुगमन सम्बन्धी प्रकृया

१२. अनुगमनको पूर्व तयारी: अनुगमन टोलीले अनुगमन गर्नु पूर्व देहायको तयारी गर्नु पर्नेछ:

- (क) अनुगमनका लागि तोकिएका टोलीका सदस्यहरुले तोकिएको समयमा कार्यालयमा उपस्थित भई अनुगमन गर्ने, पसल/स्टलका सम्बन्धमा सम्पूर्ण इजाजत प्राप्त व्यवसायीहरुको नामावली मध्ये वाट कतीवटाको अनुगमन गर्ने हो छनौट गर्ने । अनुगमनमा जाँदा आवश्यकता अनुसार जुनसुकै पसलमा पनि अनुगमन निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।
- (ख) अनुगमनमा जाँदा अनुगमन गरिने वस्तु वा सेवासँग सम्बन्धित ऐन, नियमहरु, निर्देशिका विवरण र चेकलिस्ट साथै लिइ जानुपर्नेछ ।
- (ग) वस्तु तथा सेवाको आपूर्ति, विक्री वितरण, मूल्य, गुणस्तर तथा समितिसंगको सम्झौताका विषयहरु, समितिका नीति निर्देशन तथा निर्णयहरु आदिको बारेमा पर्याप्त सूचना र जानकारी हासिल गर्नुपर्नेछ ।
- (घ) अनुगमनको लागि तयार गरिएको फाराम प्रयोग गरि सूचना प्राप्त गर्नु पर्नेछ ।
- (ङ) कार्यविधी/नियमावली/सम्झौताका शर्तहरु विपरीत गरीएको कृयाकलापको सम्भव भएसम्म फोटो खिच्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- (च) अनुगमन वा निरीक्षण गर्न जानु अगावै तालिका बनाई आवश्यक पर्ने साधन, सुरक्षा आदिको पूर्व तयारी गर्नुपर्नेछ ।

१३. सिफारिस: कार्यविधी वा नियमावली विपरित वा कानून विपरित कार्य भए गरेको पाईएमा समितिको अधिकार क्षेत्र भित्र रहेको अवस्थामा समितिको नियमावली अनुसार कार्यकारी निर्देशकले र समितिको

समितिको अधिकार भन्दा बाहिर रहेको अवस्थामा प्रचलित कानून बमोजिम अन्य निकायमा कारवाहीको लागि लेखि पठाईनेछ ।

- (क) बजार अनुगमन टोलीले बजार अनुगमन गर्दा बजार परिसर भित्र विभिन्न स्थानको अनुगमन, जाँचबुझ वा खानतलासी गर्न सक्नेछ । यसरी अनुगमन, जाँचबुझ वा खानतलासी गर्दा अनुचित वा अनियमित कार्य गरेको पाइएमा आवश्यकता अनुसार त्यस्तो व्यावसायी वा सेवा प्रदायकलाई सो कार्य गर्नमा रोक लगाउन सक्नेछ तथा त्यस्ता गतिविधिलाई नियन्त्रणमा लिई नियमानुसार कार्यवाही अगाडी बढाउनेछ ।
- (ख) अनुगमन गर्दा कुनै कानूनी कारवाही गर्नुपर्ने देखिएमा अनुगमन टोलीले सम्बन्धित व्यवसायीसँग तुरुन्त लिखित स्पष्टीकरण माग गर्न सक्नेछ ।
- (ग) अनुगमन टोली वा निरीक्षण अधिकृत वा कार्यकारी निर्देशक वा समितिले तोकेको अधिकार प्राप्त अधिकारीले अनुगमनका क्रममा अनियमित कार्यको प्रकृति अनुसार मुचुल्का उठाउनु पर्नेमा मुचुल्का उठाउने, अनुसूचि-१ बमोजिमको चेकलिष्ट अनुसार भए नभएको हेर्ने र बजार संचालन नियमावली, २०६० वा समितिसँगको सम्झौता तथा निर्देशन अनुसार भए नभएको वा समितिले निर्णय गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका नीतिहरू अनुसार भए नभएको अनुगमन गर्दा नभएको पाइएमा नियमानुसार जरिवाना वा पसल खारेजीको सिफारिस गर्न सक्नेछ ।
- (घ) उपदफा (ग) बमोजिम कारवाही गर्दा पनि अटेर गरी पुनः त्यस्तो कार्य दोहोर्‍याएमा निजलाई बजार प्रवेशमा रोक लगाउन वा कार्यकारी निर्देशक मार्फत समितिमा पसल स्टल खारेजीको सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

१४. व्यवसायीले पालना गर्नु पर्ने शर्तहरू: (क) समितिको बजार क्षेत्र भित्र रहेको बाटो पेटिमा अनधिकृत रूपमा कारोबार गर्ने लाई निषेध गरिने छ ।

- (ख) प्रत्येक व्यवसायीको व्यवसायीक विवरण (जस्तै ईजाजत प्राप्त व्यवसायीको नाम, पसल नं, सहायकको नाम, मुल्य सूची समेत समावेश गरी) समितिले तोकेको साइज र ढाँचामा स्पष्ट देखिने गरी व्यवसायी स्वयंले अनिवार्य रूपमा राख्नु पर्नेछ । यसको सुरक्षा व्यवसायी आफैले गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) बजार परिसरमा कृषि जन्य वस्तु लिई आउने सवारी साधनहरूले अनुसूचि-४ बमोजिमको फाराम भरि सो का अतिरिक्त कृषि वस्तु चलानी गरेको चलानी पत्र समेत ईन्ट्री पोष्टमा अनिवार्य रूपमा बुझाउनु पर्नेछ । सुरक्षा पोष्टमा ईन्ट्री नभएसम्म प्रवेशमा रोक लगाईनेछ र सो कार्य भए/नभएको समेत अनुगमन टोलीले अनुगमन गर्नेछ ।
- (घ) व्यवसायीले बजार क्षेत्र भित्र गुणस्तरयुक्त कृषि वस्तु खरिद विक्रि गर्नु पर्नेछ ।
- (ङ) ढुवानीका साधनहरू तोकिएको समयभन्दा अघि वा पछि आएमा कार्यकारी निर्देशकको आदेश लिएर मात्र बजार क्षेत्र भित्र प्रवेश गराउनु पर्नेछ । तोकिएको ठाउँमा मात्र पार्किङ्ग गर्नु र सामान उतार्नु पर्नेछ ।
- (च) समितिले निर्धारण गरेको स्तर बमोजिमका प्याकिग गरिएका सामानहरू मात्र बजार प्रवेश गराउनु पर्नेछ ।

- (छ) समितिले तोके वमोजिम बजार क्षेत्र भित्र विक्रीका लागि ल्याइने कृषि वस्तु र तोकिए वमोजिमका अन्य वस्तु, ढुवानी साधन र सवारी साधनमा तोकिए वमोजिमको प्रवेश शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।
- (ज) तोकिए वमोजिमको स्थान बाहेक अन्य स्थानमा कुनै पनि कृषि वस्तु र तोकिए वमोजिमका अन्य वस्तु वा अन्य सामान राख्न, भण्डारण गर्न र थुपार्न पाइने छैन
- (झ) समितिले तोकिएदिएको विक्री गर्ने परिमाणको उल्लंघन गर्न पाइने छैन
- (ञ) इजाजतपत्र प्राप्त ढुवानी मजदुरवाट मात्र बजार क्षेत्र भित्र कृषि वस्तुको ओसार पसार गर्ने कार्य गर्नु पर्नेछ ।
- (ट) व्यवसायीको सहायक कर्मचारीहरुको तलब, भत्ता वा अन्य खर्च, नेपाल सरकारलाइ बुझाउनु पर्ने कर लगायत सम्पूर्ण खर्च व्यवसायी आफैले व्यहोर्नु पर्नेछ ।
- (ठ) व्यवसायीले कार्य संचालनका लागि लिएको भौतिक संरचना र समितिको अन्य सम्पत्ति धितो राख्ने वा जमानी राखी अन्य कुनै ऋण वा जमानत लिन पाइने छैन । समितिले व्यवसायीलाई उपलब्ध गराएको सम्पत्ति हिनामिना भएमा प्रचलित मूल्यको आधारमा समितिले निर्धारण गरे वमोजिमको रकम असुल उपर गरिनेछ ।
- (ड) भाडामा संचालनको लागि लिएको रटल बरिपरिको क्षेत्रको सर-सफाई संचालक स्वयंमले गर्नु पर्ने छ । संचालकले आफ्नो स्थानबाट निस्केको फोहोर समितिले तोकेको स्थानमा फ्याक्नु पर्नेछ । तर सिसा, प्लाष्टिक लगायतका नसड्ने खालको फोहोर छुट्टै जम्मा गर्नु पर्नेछ । नेपाल सरकारले प्रयोग गर्न नपाइने भनी समय समयमा जारी गरेको सूचना अनुरूपको प्लाष्टिक झोलाको प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- (ढ) नियमानुसार तिर्नु पर्ने राजस्व रकम समय मै तिर्ने र कारोवारको स्पष्ट विवरण पेश गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित व्यवसायीको हुनेछ । कर छलि, कर हिनामिना, नक्कली बील भौचर लगायतको कार्यको सम्पूर्ण जिम्मेवार व्यवसायी आफै हुनेछ ।
- (ण) नियम विपरित व्यवसाय संचालन गरेको पाइएमा तथा समितिको निर्देशन पालना नगरेमा, तोके वमोजिमको गुणस्तर र मूल्यमा सामान विक्री नगरेमा, तोके बाहेकको अन्य सामान विक्री गर्नु हुदैन ।
- (त) समितिले व्यवसायको लागि तोकिएदिएको सम्झौतामा उल्लेख भएको क्षेत्रफल तथा सिमाकन भन्दा बाहिर, सडक पेटी प्रयोग गरी कारोवार संचालन गर्नु हुँदैन ।
- (थ) विक्री गर्ने प्रयोजनका लागि राखिएका वस्तु तथा अन्य सामानको सुरक्षा व्यवसायी स्वयंले गर्नु पर्नेछ ।

१५. नियमित अनुगमन कार्यमा खटिने सम्बन्धी व्यवस्था: (क) अनुगमन टोलीले आवश्यकता अनुसार जुनसुकै समयमा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(ख) अनुगमन टोलीले सार्वजनिक विदाको दिनमा समेत अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

१६. कार्यविधिमा संशोधन: कार्यविधिमा समितिले आवश्यकता अनुसार संशोधन वा थप घट गर्न सक्नेछ ।

अनुसूचि-१
(दफा १३(ग) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समिति
कालीमाटी काठमाण्डौं

कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास तथा संचालन नियमावली २०६०, सँग सम्बन्धित नियम कार्यान्वयन र बजार अनुगमन कार्यविधि २०७५ ले तोकेको बजार अनुगमन वा निरीक्षणको परीक्षण सूची व्यवसायीको नाम:-

पसल नं.:-

ठेगाना:-

क्र.स.	परीक्षण सूची	छ	छैन	कैफियत
१	ईजाजत प्राप्त व्यवसायी आफै उपस्थित			
२	परिवारका सदस्य/सहयोगीको उपस्थिति			
३	अन्य ब्यक्तिले कारोवार गरेको भए नाम खुलाउने			
४	ईजाजत प्राप्त व्यवसायीले परिचयपत्र लगाएको			
५	परिवारको सदस्य/सहयोगीले परिचयपत्र लगाएको			
६	परिवारको सदस्य/सहयोगीले परिचयपत्र लगाएको			
७	पसल स्टलमा व्यवसायीको परिचय खुल्ने बोर्डराखेको			
८	ड्रेसकोड परिपालना गरेका			
९	निर्धारित स्थानभित्र कारोवार गरेको			
१०	निर्धारित स्थान वरिपरि अन्यत्र समेत कारोवार गरेको			
११	ग्रेडिङ गरेको सामान विक्रि वितरण गरेको			
१२	संकलित फोहर निर्धारित स्थानमा विर्सजन गरेको			
१३	काम नलाग्ने वस्तु अन्य/दुरुपयोगकर्तालाई दिने गरेको			
१४	मुल्य सूची राखेको			
१५	मुल्य सूची अध्यावधिक गर्ने गरेको			
१६	मुल्य सूची अनुसार बिलबिज जारी भएको			
१७	न्यूनतम भन्दा कम परिमाणमा विक्रि वितरण गरेको			
१८	लोडिङ अनलोडिङ निर्धारित स्थानमा गरेको			
१९	सवारी/ढुवानी साधन पार्किङ निर्धारित स्थानमा गरेको			

(Signature)

(Signature)
१०

	अवस्था	राम्रो	सन्तोषजनक	नराम्रो	कैफियत
२०	स्टल सरसफाईको अवस्था				
२१	स्टल वरिपरि सरसफाईको अवस्था				
२२	व्यवसायीको व्यवहार				

बजार अनुगमन वा निरीक्षणको परीक्षण सूची बमोजिम नभएको वा कैफियत देखिएको बिषयमा थप ब्याख्या तथा पुष्ट्याई ।

माथी उल्लिखित ब्यहोरामा मेरो सहमती छ भनी दस्तखत गर्दछु .....

ब्यबसायी वा ब्यबसायीको कर्मचारीको नाम:-

दस्ताखत:.....

सम्पर्क नं.....

मिति:.....

बजार अनुगमन वा निरीक्षण टोलीका कर्मचारीहरुकोनाम र दस्तखत

निरीक्षण अधिकृत वा संयोजक

सदस्य:-

सदस्य:-

सदस्य:-

साक्षी,रोहवर

हस्ताक्षर.....

नाम.....

ठेगाना.....

फोन नं.

हस्ताक्षर.....

नाम.....

ठेगाना.....

फोन नं.

हस्ताक्षर.....

नाम.....

ठेगाना.....

फोन नं

अनुसूचि-३
(दफा १०(२) सँग सम्बन्धित)
मासिक कम्पाइलेसन फाराम

व्यवसायीको नाम:

पसल नं.-

क्र	विवरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९
१	दुबान्त भाग व्यवसायी आफ्नै उधारेको	छ	छैन																	
२	धारेको सारस/सहयोगीको उधारेको	छ	छैन																	
३	दुबान्त भाग व्यवसायीले धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
४	धारेको सारस/सहयोगीले धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
५	पसल टलमा व्यवसायीको धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
६	धारेको धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
७	निर्धारित स्थानमा धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
८	निर्धारित स्थानमा धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
९	धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
१०	संकलित फारम निर्धारित स्थानमा विवरण गरेको	छ	छैन																	
११	कमा नमान्न गर्नु अर्थात्-छान्ने लाई दिने गरेको	छ	छैन																	
१२	मुल्य सूची राखेको	छ	छैन																	
१३	मुल्य सूची अद्यावधिक गर्ने गरेको	छ	छैन																	
१४	टल सारसफाईको अवस्था	छ	छैन																	
१५	टल सारसफाईको अवस्था	छ	छैन																	
१६	व्यवसायीको व्यवहार	छ	छैन																	
१७	माननीय मन्त्रीको धारेको भाग लगेको	छ	छैन																	
१८	सवारी-दुबान्त सारस फाईको निर्धारित स्थानमा गरेको	छ	छैन																	
१९	कम्प्लेक्स																			

(Handwritten signature)

अनुसूचि-४

(दफा १४(ग) सँग सम्बन्धित)

कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समिति

कालीमाटी, काठमाण्डौ

कृषि उपजहरुको बजार प्रवेशको विवरण

मिति:...../...../.....समय:.....

आपूर्ति क्षेत्र - जिल्ला:..... गा.पा./न.पा.....

देश..... स्थान/शहर.....

आपूर्ति गर्ने कृषक/ स्थानियव्यवसायी/संकलनकर्ताको नाम:.....

खरिदकर्ता/इजाजत प्राप्त व्यवसायीको नाम :.....पसल नं :.....

सि.नं.	कृषि उपजको नाम	जात/किसिम	परिमाण/संख्या	गुणक	कूल परिमाणके.जी.

नोट:बजार प्रवेशहुने उपजको चलानी बिल समेत संलग्न गर्न सकिनेछ ।

खरिद/बिक्री हुने मुल्य रु:.....वा फकिमिशनदर: .....प्रतिशत

विल न./चलानी नं.: .....

ढुवानी साधन नम्बर:..... किसिम:.....

सूचना संकलन गर्ने कर्मचारीको नाम.....

दस्तखत.....

